

Natura 2000 ordninger – hvad synes lodsejerne?

Der har via telefoninterview været kontakt til 7 lodsejere, som plejer naturarealer i Natura 2000 ordningerne.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Det overordnede formål med undersøgelsen var at finde frem til forslag til forbedring af Natura 2000 ordningerne [Naturlige vandstandsforhold](#), [Rydning og forberedelse til afgræsning](#) og [5-årigt tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer](#) til optimal håndtering af noget af Danmarks bedste natur for alle involverede parter. Der blev i denne korte rundspørge peget på flere punkter, som ville kunne forbedre Natura 2000 ordningen.

Sådan gjorde vi

Hver enkelt lodsejer er interviewet pr. telefon. Herved fås en mere umiddelbar reaktion på ordningerne. Der kan dog ved telefoninterviews være en indbygget fare for at fejlfortolke og fejlcitere de personer, der er interviewet. Man kan enten vælge at læse svarene negativt, eller man kan vælge at læse dem som et udtryk for, at de adspurgte er engagerede personer, der vil det bedste for at sikre den danske natur. Sidstnævnte er vores oplevelse af interviewrunden.

Læs også artiklen om [rådgivernes mening i kommuner og rådgivningsselskaber](#).

Konklusioner fra interview

Det fremgår tydeligt af interviewrunden, at lodsejerne gerne vil passe naturen og dyrene i Natura 2000 områderne, men umiddelbart sidder lodsejerne med nogle paradokser, som de indimellem kan have svært ved at håndtere.

Lodsejerne synes, at de får rigtig god hjælp via kommunerne og de økonomiske støtteordninger til projekterne i Natura 2000 områderne. Det der fylder meget, er frygt for tab af støtte i relation til krydsoverensstemmelse, den økonomiske stabilitet i ordningerne og et regelsæt der kan være vanskelig at overskue.

I Natura 2000 projekter skal den enkelte lodsejer ligeledes i første omgang selv betale omkostningerne til projektet. Denne forudbetaling af større beløb kan afholde nogle af lodsejerne fra at deltage.

Resumé af lodsejer kommentarer

Frygt

- Lodsejere frygter for konsekvenser af krydsoverensstemmelse. Det er især økonomisk tab, der bekymrer lodsejerne. Denne frygt kan afholde nogle lodsejere fra at indgå i plejeordningerne
- Nogle lodsejere foreslår at der laves to ordninger så tabsrisiko minimeres i relation til krydsoverensstemmelse. Der skal laves en ordning for naturarealer og en for landbrugsarealer.
- Lodsejerne lever i konstant frygt for om arealerne kan godkendes af kontrollen.

Regler og fejl

- Formålet med krydsoverensstemmelsesreglerne er at få lodsejeren til at overholde indgåede aftaler, men de komplicerede regler om kontrol i forbindelse med krydsoverensstemmelse hindrer naturplejen, hvilket er vigtigt at sætte fokus på. Lodsejerne bliver let trætte af det hele, og mister lysten til at indgå i ordningerne.
- Myndigheder, lodsejere og rådgivere har svært ved at bevare overblikket over de meget komplekse regler. Kompetencen skal her hæves eller reglerne skal ændres.
- Vi har lavet et system, hvor der ikke er plads til fejl.
- Der er alt for mange ting, der arbejder imod hinanden.
- Ordningerne er for bureaukratiske. Der bruges alt for mange timer på at læse, skriveproces- og sagsbehandle. Nogle lodsejere ønsker, at kommune og landbrugsrådgivere i stedet kommer direkte ud og hjælper lodsejerne.
- Omdriftsarealerne er blandet sammen med Natura 2000 arealer i nogle af indhegningerne.
- Ingen hører på os landmænd, vi har dog passet arealerne i rigtig mange år.
- Vi mangler klare retningslinjer for pasning af arealerne.
- Vi ønsker ikke langvarige ordninger som binder os på hænder og fødder. Det må kunne laves, så det også er muligt at komme ud af ordningerne igen.

Økonomi

- Der er ingen økonomisk stabilitet i ordningerne. Dette gør fremtiden usikker. Samtidig ønsker vi ikke langvarige bindinger. Hvis det vælges, at ordningerne skal være langvarige, skal det også være muligt at komme ud af dem igen.
- Forudsætninger ændres løbende, hvilket er vanskeligt at følge med i og håndtere.
- Der er stor risiko i 5-årige ordninger, da lodsejerne ved kontrol i år nr. 4 kan risikere at skulle betale støtte tilbage for de sidste 3-4 år. En mindre fodfejl kan udløse dette scenarie. En del lodsejere vælger derfor 1-årige ordninger.
- Sanktioner i krydsoverensstemmelsen kan i nogle tilfælde være ude af proportioner.
- Udlæg til hegning i projektopstart ved meget store beløb kan være en udfordring for nogle lodsejere.
- Det skal være muligt at anvende nogle af de økonomiske midler til landbrugsrådgiverne.

Andet

- Der skal være flere ansøgningsrunder.
- I kommunen sidder en ansat med vandløbene mens en anden sidder med engene – den ene vil have oversvømmelse mens den anden vil have vandet hurtigt væk – men det hele hænger jo sammen.

Kommentarer vedr. samarbejde

- Kommunerne er rigtig gode til at hjælpe. Der er generelt et godt samarbejde mellem kommuner og lodsejere.
- I Danmark har vi kontrolmyndigheder, mens det i andre lande umiddelbart mere ser ud som om myndighederne er samarbejdspartnere.
- Kommunerne skal være mere proaktive i relation til relevante støtteordninger og midler til lodsejerne.

- d. Lodsejerne ønsker mere direkte rådgivning fra kommune og landbrugsrådgivning.
- e. Undgå konflikter mellem lodsejere og myndigheder. Find i stedet konstruktive løsninger i samarbejde. Opgaverne skal løses, selv om de går i hårdknude ved at gå tilbage og spørge: "Hvad gik der galt her?"
- f. Der er hårdt brug for professionel hjælp – citat lodsejer: "Så hjælp mig dog".
- g. Der er behov for, at der arbejdes smartere. En lodsejer mente, at samarbejdsformen burde revurderes, så lodsejerne blev mere involveret i løsningerne i områderne.

Lodsejernes løsningsforslag

Der skal fokuseres på at lave 2 ordninger, hvor tilskud til natur og landbrug adskilles. Det skal laves, så krydsoverensstemmelsen kun rammer den ordning, som er aktuel for den pågældende arealtype.

Regelsættet skal forenkles, så lodsejerne kan forstå hensigten med Natura 2000. Der er mange lodsejere i Natura 2000 områder, som ikke er landmænd, og det er spørgsmålet om hele regelsættet tager hånd om dette forhold. Det er meget kompliceret information en lodsejer, uden landbrugsbaggrund, skal forholde sig til.

Eksempel

En lodsejer, som har køer med afgræsning og et 20-årigt fastholdelsestilsagn til et vådområde på lavbundsjord, skal forholde sig til følgende bekendtgørelser:

- a. Vejledningen til Enkeltbetalingsordningen
- b. Vejledning om tilsagn om tilskud til fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold (20-årigt tilsagn). I Natura 2000 områder kan der i princippet være 2 slags vådområder, den ene type er specielt rettet mod natur og ikke [fjernelse af næringsstoffer](#). Denne ordning hedder "[Etablering af naturlige vandstandsforhold](#)"
- c. Vejledning om reglerne om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur
- d. Pleje af græs- og naturarealer (5 årig) i Natura 2000 områder
- e. Artikel 34 i relation til plantedækkekravene
- f. Reglerne for god landbrugs- og miljømæssig stand (GLM)
- g. Krydsoverensstemmelse (KO)
- h. § 3 regler i området

Normalt er arealet i forvejen omfattet af a, c, f, g og h.

Det at have køer på græs på lavbundsjord i vådområder er gennem årene blevet en meget kompliceret affære. Det er meget ofte jorde, hvorpå der i forvejen er en meget lav indtjening. [Svenske erfaringer](#) viser, at når kompleksiteten vokser, bliver folk ofte handlingslammede. Det er derfor vigtigt at arbejde med enkle løsninger og dermed også forenkling af regler.

Lodsejernes ønsker

Lodsejerne finder det nødvendigt at finde en mere velegnet samarbejdsmodel/arbejdsfordeling mellem stat, kommune og lodsejere. Kommunerne skal være mere proaktive, og landbrugsrådgiverne mangler ofte økonomiske midler til at deltage i aktiviteterne i Natura 2000 områder.

Lodsejerne skal have professionel hjælp til ansøgninger og proces. Betaling af landbrugsrådgivere i projekterne kunne være en del af tilskudsordningerne. Der skal arbejdes smartere mellem kommune og landbrugsrådgivningen, da de hver især besidder deres kompetencer på naturområdet, f.eks. tager ansatte i kommunerne sig ikke af krydsoverensstemmelsesregler. Stat og kommune kender målet, mens landbrugsrådgivere kender midlet til at igangsætte de ønskede processer. Ligeledes har landbrugsrådgiverne ofte en lettere adgang til lodsejerne, da de fungerer som lodsejerens repræsentant.

Det er nødvendigt med helt klare regler og enkle budskaber for de enkelte Natura 2000 områder og de tilskudsordninger, der gælder for disse. Variationen er meget stor i det danske landskab, og der er stor forskel på en klithede i Vestjylland og en ådal i Østjylland, så det skal være muligt med fleksible tilskudsregler, der kan tilpasses de lokale forhold. Der skal arbejdes meget mere med samarbejde og vejledende kontrol, så lodsejerne har en større chance for ikke at begå fejl. Krydsoverensstemmelse af arealerne skulle i stedet tage udgangspunkt i disse plejeplaner, som er tilpasset de lokale Natura 2000 områder.

I Natura 2000 projekter skal den enkelte lodsejer i første omgang i dag selv betale omkostningerne i projektet. Dette udlæg af større beløb kan afholde lodsejerne fra at deltage. Ved etablering af større projekter kunne regninger derfor i stedet sendes løbende til NaturErhvervstyrelsen.

[Besvarelser fra lodsejere](#)

Vådområde. Foto Frank Bondgaard, VFL.